

MÓZES MÁSODIK KÖNYVE V.

„Az igazakra világosság fénylik a sötétben”

2Móz 2,15-25

„A Faraó is meghallotta azt a dolgot és Mózeset halálra kerestette: de elfutott Mózes a Faraó elől és lakozott Midián földén; leült pedig egy kútnál. Midián papjának pedig hét leánya volt, és oda mentek és vizet húztak és tele merték a vályúkat, hogy megittassák atyjuknak juhait. A pásztorok is oda mentek és elűzték őket. Mózes pedig felkele és segítségkel lett nekik és megittatta juhaikat. Mikor atyjokhoz Réhuelhez mentek, mondta ez: Mi az oka, hogy ma ilyen hamar megjöttek? Ők pedig mondának: Egy egyiptombeli férfi oltalmazott minket a pásztorok ellen, annakfelette vizet is húzott nekünk, és megittatta a juhokat. S mondta leányainak: És hol van ő? Miért hagyátok ott azt a férfit? Hívjátok el, hogy egyen kenyeret. És tetszett Mózesnek, hogy ott maradjon a férfinál, és ez feleségül adta Mózesnek az ő leányát, Czipporát. És fiat szült ez és nevezte nevét Gersomnak, mert mondta: Jövevény voltam az idegen földön. És történt ama hosszú idő alatt, meghalt Egyiptom királya, Izráel fiai pedig fohászkodtak a szolgaság miatt, és kiáltottak és feljutott a szolgaság miatt való kiáltásuk Istenhez. És meghallotta Isten az ő fohászkodásukat, és megemlékezett Isten az Ábrahámval, Izsákkal és Jákóbbal kötött szövetségéről. És megleltette Isten az Izráel fiait és gondja volt rájuk Istennek.” (2Móz 2,15-25)

Lekció: Zsolt 112

A felolvasott történet öt kisebb részre osztható: (1) Mózes a reménytelenség szélén (15. v.); (2) Mózes jelleme feltárul (16-17. v.); (3) Nyugalom és felkészülés (18-22. v.); (4) Izráel a reménytelenség szélén (23. v.); (5) A reménysugár felcsillan (24-25. v.).

1. Mózes a reménytelenség szélén (15. vers)

A múlt alkalommal Mózes a Fáraó előli menekülésben hagytuk el. Mózes haragját nem tudta fékezni, hanem azt végzetes módon az Egyiptomira öntötte ki, és meggyilkolta őt. Meggondolatlan tettének súlyos következményei lettek, menekülnie kellett a Fáraó haragjától.

- I. Mózes tehát szökésben van, Egyiptom szerte „körözik”. Épp csak hazarohan, összeszedi legfontosabb dolgait, és menekül. De hová? Merre mehet, ahol viszonylagos biztonságban van az egyiptomi befolyástól, ahol zsidó létére vélhetően bartságosan fogadják, és nincs is olyan messze, hogy az odautazás nagyobb készülődést igényelt volna? A válasz egyértelműnek tűnhetett: *Midián földjére*. A midianiták Ábrahám második feleségének leszármazottjai voltak (1Móz 25,2), nyelvileg és kulturálisan is közelebb álltak a héberekhez. A midianiták vándorló nomádok voltak, az Arab- és a Sínai-félszigeten is sátoroztak – legalább 150 km-re Mózes egyiptomi lakhelyétől.
- II. Ha láttunk már olyan *filmet* (játszódjon *western* vagy modernebb korban), ahol az egyik szereplőt más(ok) üldözik, akkor kicsit jobban bele tudjuk képzelni magunkat Mózes helyzetébe. Mózes rohan, vissza és vissza néz, kémleli a láthatárt, vajon üldözői merre járnak? Keveset alszik, eszik, míg végre elér egy lakott területre. Nem véletlen, hogy a Szentírás megjegyzezi: „*leült pedig egy kútnál*” – ez valahol Mózes teljes kimerültségét írja le. A fizikai fáradtsághoz lelki *kimerültség* is társul: a közvetlen életveszély megszűnt, de merre tovább, mi legyen most?
- III. Talán mi is voltunk már ilyen helyzetben. Egy rossz döntés, bukás után kimerülten kellett szemben állnunk magunkkal, a kérdés, hogy mit tegyünk ilyenkor? Az *egyik*, amit tehetünk, hogy rágjuk magunkat, és haladunk egyre mélyebbre a depresszióba. Megkeseredünk, magunk és talán Isten ellen is lázadozunk. Ez a bűn felé vezető út. A *másik* lehetőséget a 112. zsoltár mondja el:

„Az igazakra világosság fénylik a sötétben; attól Aki irgalmas,
kegyelmes és igaz.” (Zsolt 112,4)

Vannak helyzetek, amikor a keresztyén ember is sötétségbe kerül. De számára mindig van megoldás. A fényforrás maga Isten, mert Ő „*irgalmas, kegyelmes és igaz*.” De keressük-e Őt a nehézségek közepette? Hozzá menekülünk akkor

is, ha bűneink vannak? Ez nem könnyű, mert megalázkodással jár együtt. De ha nem takargatjuk bűneinket, hanem alázatosan Istent keressük, akkor az Ő lényé világhosszú áraszt ránk, és reménységgel tölt el.

2. Mózes jelleme (újra) feltárul (16-17. versek)

Vélhetően Mózes is kezdte átgondolni a viselt dolgait. Ám hirtelen valami megragadta a figyelmét: pásztorok és fiatal lányok cívódása.

- I. Valójában ez egy Istentől jövő próba volt. A pásztorok durvák voltak, fittyet hánytak az udvariasság (ki érkezett először), és a gyengébb nem segítségének szabályaira. Fizikai erejüket érvényesítették, és ellökdösték a lányokat a vályútól. Ez a durva igazságtalanság párhuzamban állt a zsidók egyiptomiak által való kínzásával.
 1. De vajon Mózes újra fel fogja vállalni az elnyomottak védelmezését? Korábbi tette csupán a népének szólt? Vajon újra beleavatkozik egy olyan helyzetbe, ami majdnem a vesztét okozta, vagy csendben ül és hallgat?
 2. Fontosabb-e neki az elnyomottakon való segítség, mint a saját problémái? Hontalan, fáradt, kimerült menekültként erőt vesz-e magán, és fog-e segíteni most is? Egy ilyen „jelentéktelen”, hétköznapi helyzetben is fontosnak látja-e, hogy szóljon? Csak a királyi származása tette bátorrá Egyiptomban, vagy a körülményektől függetlenül is bátor?
- II. Azt látjuk, hogy Mózes igazán cselekedett. Idegenként is megvédte a gyengébb lányokat. Sőt, úgy tűnik, hogy tanult az Egyiptomban történetekből, ezúttal nem gyilkolt. Hadd vonjunk le ebből *három* alkalmazást számunkra!
 1. *A jellem az apró helyzetekben is megnyilvánul.* Mózes ebben a kisebb horderejű helyzetben is szabadítóként lépett fel. Az a nagy veszély került minket, hogy a nagyobb, nehéz döntéseket igénylő helyzetekre koncentrálnunk, és közben figyelmen kívül hagyjuk a hétköznapi dolgokat. Néha szoktam azzal eljátszani a fejemben: hogyan viselkednék igazán nehéz helyzetben (pl. Luther helyében a wormszi gyűlésen). A válasz egyértelműnek tűnik: biztos én is meg tudtam volna állni. De a valóság az, hogy az vagy, ahogyan a kis, hétköznapi helyzetekben megnyilvánulsz. Az vagy, aki a magányodban is vagy. Mózes példája arra

szólít, hogy újra vegyük komolyan a kisebb dolgainkat, és vizsgáljuk meg a hétköznapijainkat (szereted-e a feleségedet, jó sáfár vagy-e a munkahelyeden stb.). Ha kevesen nem vagyunk hűek, miért bízna ránk Isten több kicsnet

2. *A vezetők jellemétől elválaszthatatlan a szolgálat.* Mózes azonban nem csupán megszavadította a lányokat, hanem segített az állataik megítatásában. Mózes vezetőnek készült, de nem restelt szolgálni – mert a vezetés és szolgálat összekapcsolódik. Sajnos ezt sokan szem elől tévesztik. Mindenki vezetni akar, de ehhez először a szolgálatot kell megtanulni. A próféták is először más próféták szolgáljaként kezdtek: gondoljunk Elizeusra és Illésre! Ez nem csupán moralizálás, az Úr Jézus Krisztus maga mutatott ebben példát (Lk 22,26) Egyedülálló férfiak, szolgáltok-e másoknak?
3. De Mózes tette által *tanulhatunk valami fontosat az igazi férfi jelleméből.* Mózes megvédte Jethró lányait a pásztorok támadásától. Ebből láthatjuk, hogy a védelmezés az egyik alapvető mód, ahogyan egy férfinak a nőkhöz viszonyulnia kel. Persze a férfi-nő kapcsolat ennél többről szól. John Piper meghatározásában:

„Az érett férfiúság lényege egy jószándékú felelősségérzet, hogy *vezesse, gondoskodjon és védelmezze* a nőket olyan módon, ahogy az illőa velük való kapcsolatában.”¹

- *Jószándékú* – azaz a férfi célja a másik nemhez való szeretetteljes viszonyulás, és nem az uralkodás.
- *Felelősségérzet* – azaz a férfi tudatában van, hogy ezekkel a feladatokkal Isten bízta meg, ez az ő Úr előtt való kötelessége függetlenül attól, hogy házas vagy nem.
- *Vezesse* – azaz irányt adjon és mutasson a szolgálatban, döntéshozatalban, lelki életben, kezdeményezésben, megtérésben, mégis mindezt úgy, hogy ne uralkodjon felette.
- *Gondoskodjon róla* – azaz a férfi tudatában van, hogy az ő elsődleges feladata a nőkről való testi és lelki gondviselés.
- *Védelmezze* – azaz elsősorban a férfira helyezte Isten a veszély felvállalásának és a védelmezésnek feladatát.

¹John Piper: A Vision of Biblical Complementarity, Manhood and Womanhood Defined According to the Bible, in John Piper, Wayne Grudem (szerk.): *Rediscovering Biblical Manhood and Womanhood*, 29-37. old. https://www.cbmw.org/images/onlinebooks/rbmw/vision_biblical_mw.pdf

- *Ahogy az a velük való kapcsolatban illő* – azaz nem a házasság helyezi ezt a terhet a férfiak vállára. Egyedülállóként is van egy helyes (bár nem olyan szoros) mód, ahogy a fenti feladatokat gyakorolnia kell.

E hétköznapi helyzetben Mózes *férfiként* járt el. Elűzi a durva pásztrokat, utat mutat a vízmerítésben, tisztelettel bánik az idegen nőkkel. Mózes példája arra szólít fel minden férfit, hogy gondolja át férfiként való felelősségét, bánja meg bűneit és változzon, amiben kell.

3. Nyugalom és felkészülés (18-22. versek)

Mózes tettének előre nem látott következményei lettek. Ez incidens során megismerte jövőbeli munkaadóját és apósát, és leendő feleségét is. Talán könnyen átugornánk Mózes életének ezen a szakaszán, az ApCsel 7,29b-30a is csak egy mondatot szentel neki: „... és jövevény lett a Midián földén, a hol két fia születék. És negyven esztendő elteltével...”. De ez mégis negyven esztendő! Mi az értelme ennek a nagy várakozásnak?

A lényegét így foglalhatjuk össze: Mózes felkészül. Negyven évet készült otthon, negyven évet idegen földön. Az egyik igemagyarázó szerint ebben az időszakban három területen készítette fel Isten Mózeszt a reá váró feladatra:

- I. *Életkörülmények.* Mózesnek ott kellett hagynia Egyiptomot, és a Midianitákkal kellett élnie. Ezáltal Mózes megismerte a pusztát, a domborzatot, a vízlelő helyeket – azokat a körülményeket, amelyek között majd negyven éven keresztül vezetni fogja a zsidókat. De ami még fontosabb, hogy a körülményei elmélyítették Istennel való kapcsolatát. A puszta a magányosság helye, ahol az ember elszakad a civilizációtól és az emberektől. Ahol a természetben sokkal jobban megtapasztalja Isten gondviselését (időjárás, élelem stb.), mint a városokban. Továbbá egyedül terelgetve a juhokat Mózesnek renget ideje maradt a gondolkozásra és imádkozásra. Talán ezért választotta Isten a pusztát arra, hogy ott lépjen sokszor kapcsolatba az emberekkel: Illés vagy Jákób legmeghatározóbb élményei a pusztához kötődnek, Keresztelő János a pusztába hívta az embereket.
- II. *Családi helyzet.* Családjában Mózesnek meg kellett tanulnia vezetnie, ellátnia és védelmeznie családját. A család vezetése pedig a legfontosabb lépcső az Isten népe vezetéséhez vivő úton (1Tim 3,4-5).

III. *Munkahely.* Mózes pásztorrá vált, azt a foglalkozást űzte, amely annyira megvetett volt egyptomiak szemében (1Móz 46,34b). Az alázat mellett megtanulta irányítani a vezetésre szoruló buta birkanyáját. Saját bőrén tapasztalta, hogy ragadozók ólálkodnak prédára lesve, és a nyáját védeni kell. Megértette, hogy egy nyáj vezetése a szolgálatról szól, és nem az uralkodásról. Mindebben Mózes Isten példáját követte, aki magát Izráel pásztorának nevezi (Zsolt 80,2; 100,3).

Az alkalmazás mindebből az, hogy Isten minket is a *körülményeink által készít fel* a szolgálatra. Lehet, nehéz körülmények között élünk, Isten nem véletlenül adta azt. Ha családban élünk, tudjuk, hogy a legfőbb formáló eszközünk a házastársunk. Ha egyedülállók vagyunk, akkor is tudhatjuk, Isten ezt az időt arra használja, hogy minél több időt lehessünk vele, és minél szorosabb kapcsolatot alakíthassunk ki. A munkánk sem véletlen, nem közömbös Isten szemében. A mi életünkben is – hasonlóan Mózeshez – arra használja, hogy olyan tulajdonságokat formáljon bennünk, amelyek Neki tetszenek. *Meg kell tanulnunk* tehát azt a leckét, amit Isten akar nekünk tanítani. Lehet, hogy nem ott vagyunk, ahol szeretnénk, vagy amit elképzeltünk. De ha Krisztusban Megváltód van, tudnod kell, mindennek célja van Isten tervében.

Ez arra is felszólít minket, hogy *legyünk hálásak Istennek a körülményeinkért*. Ha minden az Ő tervéből van, akkor bűn elégedetlenkedni, zúgolódni körülményeink miatt, még ha azok rosszak is. Imádkozhatunk azok változásáért, de ne feledjük, hogy életünk minden része az Ő tervében van.

4. Izráel fiai a reménytelenség szélén (23. vers)

Egy hollywoodi filmben talán ezek lettek volna az utolsó képkockák: Mózes élete megoldódni látszik, könnyű lenni elfeledkezni az igazi problémáról. Azonban Isten nem így fejezi be ezt a fejezetet, hanem visszavisz minket a zsidókhoz. Ha a fenti részben Mózes életét egy felfelé haladó egyenes ábrázolja, a vonal növekedése most megszakad, sőt meredeken a mélybe szakad.

A zsidók helyzete nem változott, továbbra is *nyomorúságban* vannak. A régi fáraó meghalt, de ez semmit sem változtatott a zsidók helyzetén. Sőt, Mózes, a királyi házhoz tartozó zsidó sincs többé. Izráel fiai nyomorgnak. A magyar szöveg két szava (fohászkodik, kiált) helyet a héber szöveg négy különbözőt használ itt: fohászkodni, kiáltani, könyörgés, sóhajtás, ráadásul kétszer említi a szolgásgót is. Mindez az Izráeliek helyzetének súlyosságára mutat rá.

Van ebben egy gyakorlati dolog. Az izráeliek talán könnyen reménykedhettek abban, hogy a fáraó halálával a helyzetük jobbra fordul. De ez a vers szétrombol minden ilyesfajta emberi reményt. Így van ez velünk is. Teljesen mindegy, miben reménykedünk, ha az nem Isten. Némelyek a kormányzástól remélik, hogy jobbra fordulnak a dolgok. Mások saját magukban bíznak. Megint mások a rokonokban vagy barátokban reménykednek. De mindenkinek meg kell tanulnia, hogy *csak Isten adhat igazi változást*. Ennek súlyos gyakorlati következményei vannak: fel kell ismerni mindazt, amibe helytelenül a bizalmunkat helyeztük a házasságban, gyülekezetben, személyes kegyességünkben, különben megoldás nem lesz. Mindaddig, amíg nem kiáltunk Istenhez, folyamatosan csak azzal szembesülünk, hogy reményeink szertefoszlának.

5. A reménysugár felvillan (24-25. versek)

A reménytelen helyzet ellenére mégis felvillan a reménysugár a 24-25. versekben. Ugyanis ha semmi más nem marad, Isten akkor is ott van! Éppen ezért a legutolsó részt, a 24-25. verseket egy meredeken felfelé ívelő vonallal ábrázolnám: van remény a nehézségekből! Három dolgot kell itt látnunk.

1. *Isten meghallgatta kiáltásukat. „kiáltottak és feljutott a szolgaság miatt való kiáltásuk Istenhez. És meghallotta Isten az ő fohászadásukat” (23b-24a.)* Ez volt az igazi különbség! Isten nem csupán a nyomorúság miatt adott szabadulást. Hanem a szabadulás különösen azért volt, mert Isten népe *imádkozott*. Mert könyörögtek ahhoz, aki *egyedül* meg tudta szabadítani őket.

1. Ez hatalmas bátorítás. Bár Isten minden kérésünket tudja, mégis azt mondja, hogy kérjünk.

„Ha pedig valakinek közületek nincsen bölcsessége, kérje Istentől, a ki mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül adja; és megadatik néki. De kérje hittel...” (Jk 1,5-6)

Mi tesz egy imát hatékonyá? Nem az imádság önmagában! Hanem az, hogy amikor imádkozunk, Istenben bízunk, ezt fejezi ki az imánk. Nem a szavaink milyensége tesz hatékonyá egy imát – az izráeliek csak sóhajtottak! Nem is a teológiai ismereteink miatt hallgatja meg Isten kérésünket – a zsidóknak elég kevés igazi ismeretük lehetett. Hanem a Szentháromság Istenben való hit az, ami hatékonyá teheti azt. Sokszor a mi kéréseink nem ilyenek, megszoktuk az imádkozást. A baj sokszor

nem az, hogy nem imádkozunk, hanem hogy nem hittel imádkozunk. Hiszed, hogy Isten megadja azt, amit kérsz tőle? Ez a hit pedig Jézus Krisztussal kezdődik.

2. Tisztán kell látnunk, hogy az imádság a nyomorúság gyümölcse volt a zsidók életében. Ez az első hely, ahol a zsidók könyörgéséről olvasunk a 2Móz-ben. Isten sokszor azért ad nehézségeket, hogy rádöbbsen, Őreá szorulunk rá.

II. *Isten megemlékezett a szövetségről.* A következő dolog az, hogy Isten megemlékezett a szövetségről. Persze nem arról van szó, hogy Isten elfelejtette volna azt. Hanem ez a kifejezés azt jelenti, hogy „Isten elhatározta, hogy teljesíti a szövetség rá vonatkozó részeit.” Tudjátok, miért csodálatos ez? Mert a nép nem teljesítette. Ez a nép nem igazán követte Istent, csak a nyomorúság növekedtével kezdték Istent keresni. De Isten még ekkor is hűséges. És hűséges velünk is. Mi sem kerestük Őt, hanem Ő keresett minket. Ő küldte el Krisztust, hogy jöjjön és meghaljon értünk. És Isten ma is kész megemlékezni a szövetségről, még akkor is, ha mi hűtlenek vagyunk, és lassúk az imádságra. „*Ha hitetlenkedünk, Ő hű marad: Ő magát meg nem tagadhatja.*” (2Tim 2,13) Imádkozhatunk új életért, mert Ő a szövetséges Isten. Nem bátorít ez minket?

Még egy csodálatos dolog. Azt olvassuk, hogy „az Ábrahámval, Izsákkal és Jákóbban kötött szövetségről” beszél az ige. Pedig az ígéretek Isten valójában Ábrahámnak tette. Mégis, Izsák és Jákób is részesült belőle. És mi ugyanúgy, ha beállunk az istenfélők hosszú sorába. Isten nekünk is hajlandó ugyanazokat a feltételeket megadni: nekünk is hajlandó örök életet adni ingyen. Minket is hajlandó tökéletesnek elismerni Jézus Krisztusért. Nekünk is ígéri a mennyországot.

III. *Isten ismerte őket.* A végső dolog, amit megtudunk a mostani részből, hogy Istennek gondja volt Izráél fiaira. Az eredeti szöveg azonban sokkal intimebb: „*és Isten ismerte őket.*” A szövetség Istene nemcsak meghallgat minket, nemcsak megemlékezik a szövetségről, hanem ismer minket. Minden szükségünket. Tudja gondolatainkat, mielőtt megfogalmaznánk azokat. Éppen ezért egy olyan Isten, akihez érdemes imádkozni. Ámen.